

МЕЖДУНАРОДНИ ПРАКТИКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ

Светослава Бориславова Димитрова

Университет по библиотекознание и информационни технологии, София

INTERNATIONAL PRACTICES FOR IMPLEMENTING EDUCATIONAL TOURISM

Svetoslava Borislavova Dimitrova

University of Library Studies and Information Technologies, Sofia

** Авторът изказва благодарност към научен проект на тема: „Изследване на възможности за прилагане и развитие на образователен туризъм в България: Културното наследство в подкрепа на формалното образование“ с договор № КП-06-Н75/17 от 15.12.2023 г., с ръководител гл. ас. д-р Соня Спасова, финансиран от ФНИ, за финансирането на настоящата работа.*

Abstract: Educational tourism involves traveling to acquire knowledge and experience relevant to academic interests, often through visits to historical sites, museums, universities, and cultural landmarks. The purpose of this report is to present good international practices of educational tourism at the international level. This paper contributes to the reviews of the conceptualisation of mobile student experience within tourism studies, critical acculturation research, and mobilities research. This way it positions experience as an immersive process through the documentation of student reflections of place involving the intricacies of embodied learning and experiential mobilities. The research is part of a research project with Contract № KP-06-N75/17 from 15.12.2023 entitled: „Research of opportunities for the implementation and development of educational tourism in Bulgaria: Cultural heritage in support of formal education“, led by Chief Assist. Sonya Spasova, PhD, funded by the National Science Fund, part of the Ministry of Education and Science.

Keywords: educational tourism, informal education, research project

Образованието и пътуването са преплетени от векове. Това доведе до разнообразие от различни типове преживявания, насочени към използване на пътуванията за образователни цели, често наричани образователен туризъм. През последното десетилетие образователният туризъм привлича вниманието на все повече изследователи в различни области, включително маркетинг, образователно лидерство и управление, туризъм, бизнес и международно образование. Образователният туризъм се проявява под различни форми като конференции, езикови курсове и програми за обучение, като висшето образование е най-разпространената и бързо напредваща форма [1]. Термини като международни студенти, образователни туристи и чуждестранни студенти често се използват взаимозаменяемо в литературата, за да опишат това явление.

Броят на студентите, които учат извън родните си страни, се удвоява от 2.5 милиона през 2007 г. до умопомрачителните 5 милиона през 2014 г. и прогнозите показват, че тази тенденция вероятно ще продължи и ще достигне 8 милиона до 2025 г. [2]. Освен това нараства броят на образователните туристи, които определят пътуването в чужбина с цел получаване на висше образование като възможност за културно обогатяване, развиване на чуждоезикови умения, получаване на квалификации с висок статус и получаване на достъп до по-добра работа. В резултат на това нарастващото търсене от чуждестранни студенти ще увеличи общите им разходи като потребители за стоки, предлагани от сектора на висшето образование и други икономически сектори в приемащата страна. Разходите, направени от чуждестранните студенти по време на техния период на обучение, са източник на доход, който ще има ефект на разпространение върху икономиката на приемащата страна. Тук е от съществено значение да се проучат позадълбочено продуктите и услугите на търговията с висше образование, известни още като образователен туризъм, тъй като те имат голям потенциал да допринесат за икономиката на приемащата страна [3].

Икономики като Китай, Индия, Южна Корея, Турция, Малайзия, Нигерия и Казахстан наскоро заемат върха на лигата на страните износители на студенти. Нещо повече, има нарастваща тенденция за нововъзникващи икономики да влязат в академичните системи на развитите страни (като САЩ, Великобритания, Австралия, Канада, Германия, Франция, Япония, Русия и Китай). Англоговорящите дестинации като САЩ, Обединеното кралство, Австралия и Канада са сред най-популярните приемащи страни, а изследванията се фокусират върху студентската мобилност от Китай, Малайзия, Индия и Африка към страни, в които секторът на висшето образование е много развит.

Обединеното кралство е домакин на 432 001 чуждестранни студенти според данни, предоставени от ЮНЕСКО (2018 г.), като четири от първите десет нации с произход са класифицирани от Световната търговска организация като развиващи се страни, а именно Китай, Малайзия, Индия и Нигерия. Международните студенти представляват 19% от всички студенти в Обединеното кралство и това е втората най-популярна дестинация след Съединените щати. През последните две години тези студенти са отговорни за £10,8 милиарда приходи от износ на Обединеното кралство, £750 милиона за британската транспортна индустрия и £690 милиона за британската индустрия за търговия на дребно. Повечето идват от страни с ниски и средни доходи в Африка и Азия. Фокусът тук върху студентите, които се местят от страни с по-слаби икономики в Обединеното кралство, за да учат, отразява преобладаващата география на студентската мобилност, която в глобален мащаб се характеризира от Изток на Запад и неанглоговорящи към англоговорящи страни [4].

Съвсем наскоро програмите за краткосрочно обучение в чужбина (STSA) се превърнаха в един от най-динамичните сегменти на международните образователни пътувания и туризъм. В сравнение с традиционното обучение в чужбина, STSA предлага набор от атрактивни и отличителни характеристики, включително тяхната по-кратка продължителност, по-ниски разходи, по-структурирани програми, контролирани възможности за обучение, взаимодействие между групи и интензивна подготовка преди заминаване [3].

Могат да бъдат дефинирани три ключови характеристики на образователния туристически опит: (1) пътуването е целенасочено образователно фокусирано; (2) стилът на учене е чрез опит; и (3) пътуването е структурирано около образователната програма. И трите ключови характеристики са естествени елементи на STSA програмите, което прави STSA автентичен формат в областта на образователния туризъм. Според скорошен преглед STSA е най-краткият и обикновено най-достъпният вариант сред форматите за обучение в чужбина и все още предоставя на студента международен компонент за обучение. Освен това, въпреки че участниците произхождат от голямо разнообразие от страни, по-голямата част от съществуващата литература е изследвала опита на студенти от САЩ, които са учили предимно в Европа или в Карибския регион. По-ранни проучвания също така са идентифицирали различни причини, поради които студентите избират конкретни дестинации за своето обучение в чужбина. Такива причини включват социални фактори като влиянието на семейството и приятелите, възможността за развиване на чуждоезикови умения, развитието на културни умения, личностно израстване и доброволчество.

В пространството съществува известен дебат относно времето, което представлява краткосрочно по отношение на обучението в чужбина. Институтът за международно образование определя STSA като програми с продължителност до осем седмици, като този стандарт вече е широко приет както от практики, така и от учени. По-краткият формат на STSA предоставя форма на обучение, която други видове обучение по мениджмънт не могат да предоставят. STSA трябва да се възприема и изучава като специфична форма на улеснено пътуване с широки последици за администрацията на обучение в чужбина и туристическата индустрия. Освен това форматът STSA позволява едновременно културно, личностно и професионално развитие поради много интензивния характер на програмата, качеството на подготовката, интегрираната рефлексия и интензивните взаимодействия.

Различни изследователи изтъкват множество ползи от избирането на STSA, включително резултати, свързани с културни, лични и заетост/кариера. В допълнение, мета-анализ на резултатите от обучението в чужбина и STSA показва, че те влияят върху когнитивните, емоционалните и поведенческите резултати. Например, форматът STSA може да служи като много ефикасно „професионално отваряне на очите“, където студентите се възползват от участие в структурирани международни възможности за обучение и идентифициране на потенциални индустрии, компании или професии, в които могат да предвидят кариера. Въпреки че дизайнът на програмата, ползите и по-широките последици от STSA изглежда са привлекли вниманието на изследователите, видовете преживявания, в които учениците участват по време на програмите STSA, не са. Sachau и др. изследват три различни STSA програми и докато анализират и сравняват дизайна на програмата, не е проучено идентифициране на видовете преживявания по време на различните програми. [5] Освен това, Mills et al. съсредоточават своя анализ върху разнообразието от опции за STSA формати, без да се опитват допълнително да идентифицират преживяванията, които участниците са имали, докато са били в чужбина [6].

По-голямата част от програмите на STSA включват различни типове преживявания, вариращи от индивидуално време за изследване на местоположението до целеви възможности за обучение чрез взаимодействие с местни бизнес професионалисти. За да се проектира най-полезният STSA, е необходимо да се идентифицират различните видове преживявания, в които участват учениците и дали те имат трайно и значимо въздействие. Поради това е важно първо да се проучат преживяванията като цяло, които се случват по време на типична STSA програма. След това може да се извърши по-подробно изследване и категоризиране на видовете възможни преживявания, в които студентите участват по време на STSA програма.

Програмите за международна мобилност включват:

- Европа:

Сократ/Еразъм – със сигурност е една от най-известните програми за мобилност в Европейския съюз, създадена, за да улесни и насърчи университетската мобилност между страните в Европа. Нейните под-програми обхващат страни като Лихтенщайн, Норвегия, Исландия и Турция, които предлагат мобилност на студенти и преподаватели.

Програми за регионално сътрудничество: Албан и ALFA – Нейната основна цел е да насърчава сътрудничеството във висшето образование между Европейския съюз и Латинска Америка главно за следдипломно, техническо и научно обучение и развитие на сътрудничеството между институциите.

Програма ЕС-Канада – програма за сътрудничество между ЕС и Канада за подобряване на качеството на човешките ресурси на двете нации, както и финансиране на университетски проекти и мобилност.

Програма Леонардо да Винчи – целта е да се отговори на нуждите от преподаване и обучение на страните-членки на Европейския съюз. Насърчава сътрудничеството и финансирането на проекти за професионално образование, свързани с мобилност и многостранни проекти.

COMMENIUS (Европейски образователни програми) – европейските програми, управлявани от Европейската комисия, които предлагат възможности за обмен и образователен опит между институциите на Европейския съюз с цел укрепване на социалното сближаване, изучаването на езици и по-големи взаимовръзка.

- Америка:

Програма Фулбрайт в Испания – основната ѝ цел е да учи, изследва или преподава в Съединените щати и Испания. Програмата подкрепя сътрудничеството на учители или изследователи, журналисти и професионалисти в областта на комуникациите, учители и професионалисти, следдипломни специалисти, като помощни учители и следдипломни студенти.

ISEP – е институция с нестопанска цел, която улеснява обмена на студенти от Съединените щати със страни в Европа, Канада, Латинска Америка, Азия и Африка.

- Мексико:

PROCAI – програмата за междуинституционално академично сътрудничество има за цел да създаде механизми за сътрудничество и свързване, които насърчават качеството и образователните постижения сред IES3, асоциирани с ANUIES4.

Международна мобилност в Сантандер – целта е да се улеснят и насърчат студентите от висшето образование, да учат един семестър в университет в друга страна.

MANEA – програма за мобилност в някои университети в Северна Америка, Европа и Азиатско-тихоокеанския регион.

MACMEX (Programa de movilidad académica Colombia- México) – програма за мексикански студенти, които желаят да учат в основните университети в Колумбия.

Грант за международна мобилност – насърчава обучението на млади мексиканци в чужбина за развитие на професионалисти в Европа, Австралия, Азия, Канада и Съединените щати

В бъдеще образователният туризъм ще продължи да расте поради качеството и сегментирането на висшето образование въз основа на сравнителните предимства на всяка страна. Образователният туризъм, като част от обслужващия туризъм, отразява устойчивостта на туристическата индустрия. Резултатите също показват мултиплициращ ефект и производно търсене на местни стоки от чуждестранни студенти в рамките на периода на обучение и от споделянето на положителен опит от студентите в родната им страна.

References:

1. Ezel, C., & Arasli, H. (2021). Movement From Emerging Economies to Small Island States: Motivations of Nigerian Educational Tourists in North Cyprus. *Island Studies Journal*, 16(1), 135–154. <https://doi.org/10.24043/isj.87>
2. OECD (2013). How is international student mobility shaping up? *Education Indicators in Focus*. <https://doi.org/10.1787/5k43k8r4k821-en>
3. Hussein, S.H., Kusairi, S. and Ismail, F. (2022), „Modelling the demand for educational tourism: do dynamic effect, university quality and competitor countries play a role?“, *Journal of Tourism Futures*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JTF-09-2020-0144>
4. Universities UK International (2017). *International facts and figures: Higher education*, May 2017. London: Universities UK.
5. Sachau, D., Brasher, N. and Fee, S. (2010). Three models for short-term study abroad. *Journal of Management Education*, 34(5), 645 – 670. <https://doi.org/10.1177/1052562909340880>
6. Mills, L.H., Deviney, D., & Ball, B. (2010). Short-term study abroad programs: A diversity of options. *The Journal of Human Resource and Adult Learning*, 6(2), 1 – 13.